

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1946 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott, dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 3 maj 1946 dagtecknad proposition, nr 250, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

2) förordning angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

3) förordning angående höjning i vissa fall av begravningshjälp jämlikt förordningarna den 18 juni 1909 (nr 89) och den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

4) förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring;

5) förordning angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.; samt

6) förordning om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva undantag från vad som finnes stadgat i 23 § förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt att besluta om ersättning enligt grunderna i sagda förordning, att för tiden från och med den 1 juli 1946 utgå i anledning av kroppsskada, som någon ådragit sig under tid mellan den 2 september 1939 och den 1 juli 1944 vid permission eller annan ledighet från militärtjänstgöring, ävensom i anledning av sjukdom, där denna enligt numera tillämplade bedömningsprinciper kan anses vara ådragen under militärtjänstgöring efter den 2 september 1939 eller där grundad anledning eljest finnes för antagande att orsakssamband med sådan tjänstgöring kan föreligga;

dels ock under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1946/47 anvisa till *Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, ett *förslagsanslag* av 11 500 000 kronor samt till *Omskolning av i militärtjänst skadade* ett *förslagsanslag* av 600 000 kronor.

Propositionen har hänvisats såvitt angår anslagsäskandena till statsutskottet samt i övrigt hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet. Författningsförslagen äro av följande lydelse:

Gällande lydelse
av de bestämmelser, som beröras av
vidstående förslag.

1) Förslag
till
Förordning
angående ändring i vissa delar av
förordningen den 18 juni 1927
(nr 234) om ersättning i an-
ledning av kroppsskada,
ådragen under militär-
tjänstgöring.

Häri genom förordnas, *dels* att 6 och 8 §§ förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring,¹ skola hava ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att en ny paragraf, betecknad 7 a §, av nedan angiven lydelse skall införas efter 7 § samma förordning, *dels ock* att 22 § i förordningen skall upphöra att gälla.

6 §.

För skada — — — i ersättning:

1) om olycksfallet — — — under sjukdomstiden:

a) erforderlig läkarvård — — — och dylikt;

b) sjukpenning för — — — följande tabell:

6 §.

För skada — — — i ersättning:

1) om olycksfallet — — — under sjukdomstiden:

a) erforderlig läkarvård — — — och dylikt;

b) sjukpenning för — — — följande tabell:

¹ Senaste lydelse av 6 och 8 §§ se SFS 1944: 316.

(Gällande lydelse.)

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
—	675	1	50
675	945	2	—
945	1 215	2	50
1 215	1 485	2	75
1 485	1 755	3	25
1 755	2 025	3	50
2 025	2 295	4	—
2 295	2 565	4	50
2 565	2 835	5	—
2 835	3 105	5	50
3 105	3 375	6	—
3 375	3 645	6	50
3 645	—	7	—

(Förslag.)

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
—	675	1	50
675	945	2	—
945	1 215	2	50
1 215	1 485	2	75
1 485	1 755	3	25
1 755	2 025	3	50
2 025	2 295	4	—
2 295	2 565	4	50
2 565	2 835	5	—
2 835	3 105	5	50
3 105	3 375	6	—
3 375	3 645	6	50
3 645	3 915	7	—
3 915	4 185	7	50
4 185	4 455	8	—
4 455	4 725	8	50
4 725	—	9	—

2) om olycksfallet — — — höjande av arbetsförmågan.

På därom — — — gällande beräkningsgrunder.

Ersättning, varom — — — myndighets försorg.

Kan vid — — — den skadade.

Kostnad för — — — militära myndighet.

2) om olycksfallet — — — höjande av arbetsförmågan.

På därom — — — gällande beräkningsgrunder.

Ersättning, varom — — — myndighets försorg.

Kan vid — — — den skadade.

Kostnad för — — — militära myndighet.

7 a §.

Å sjukpenning eller livränta i anledning av skada, som drabbat värnpliktig, skall utgå provisoriskt tillägg enligt nedan angivna grunder.

För tid då skadan förorsakar förlust av arbetsförmågan utgå tillägg till sjukpenning med en krona för dag räknat och tillägg till livränta med trettio kronor för månad räknat. För tid då skadan förorsakar nedsättning av arbetsförmågan utgår tillägg å sjukpenning eller livränta med en mot arbetsförmågans nedsättning svarande del av nyss angivna belopp; dock att

(Gällande lydelse.)

(Förslag.)

tillägg icke utgår där ej arbetsförmågan är nedsatt med minst en femtedel.

Tillägg till livränta, som i anledning av den skadades död tillkommer make, barn eller adoptivbarn, utgår för månad räknat med så stor del av trettio kronor som svarar mot förhållandet mellan livräntan till den efterlevande och lägsta livränta till den skadade vid förlust av arbetsförmågan.

Beträffande provisoriskt tillägg enligt denna paragraf skall i tillämpliga delar gälla vad i denna förordning eller eljest är stadgat rörande sjukpenningen eller livräntan.

Vad i denna paragraf stadgas skall icke äga tillämpning, där ersättnings-tillägg utgår enligt gällande bestämmelser om provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

8 §.

Den årliga — — — under a)—c).

För fast anställt manskap, icke ständigt tjänstgörande fast anställd personal och frivilliga beräknas ifrågasvarande arbetsförtjänst efter de grunder, som stadgas i 9 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

8 §.

Den årliga — — — under a)—c).

För fast anställt manskap, icke ständigt tjänstgörande fast anställd personal och frivilliga beräknas ifrågasvarande arbetsförtjänst efter de grunder, som stadgas i 9 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete; dock må arbetsförtjänsten för fast anställt manskap vid bestämmande av sjukpenning för tid efter det kalenderår, då den skadade fyllt 20 år, eller av livränta icke beräknas till lägre belopp än tretusen kronor.

22 §.

Fråga om jämkning i ersättning, som utgår på grund av bestämmelserna i detta kapitel, må icke väckas, sedan tre år förflutit från det ersättningen bestämdes.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1946 och skall äga tillämpning beträffande ersättning för tid där-
efter; dock att, i vad avser 6 och 8 §§, ersättningsanspråk i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före sagda dag skall be-
dömas enligt äldre bestämmelser. Fråga om jämkning i ersättning må upptagas till prövning utan hinder därav att den i 22 § enligt förordningens äldre lydelse angivna tiden för väckande av sådan fråga för-
suttits.

2) Förslag

till

Förordning

angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Härigenom förordnas,

dels att ersättning jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, som för tid efter den 30 juni 1946 utgives såsom sjukhjälp eller såsom livränta till den skadade eller dennes änka eller barn, skall utgå med de belopp, som i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, äro stadgade beträffande värnpliktig, vilkens årliga arbetsförtjänst antages hava utgjort 1 764 kronor;

dels ock att livränta, som jämlikt förordningen den 18 juni 1909 utgives till den skadades i § 4 mom. 3 c) omförmälda efterlevande för tid efter den 30 juni 1946, skall, därest skadan uppkommit före den 1 januari 1921, höjas med 100 procent utöver det belopp, vartill livräntan må bestämmas enligt grunderna i sagda förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1946; och skall kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår jämlikt ovan nämnda förordning den 18 juni 1909, icke äga tillämpning beträffande ersättning för tid efter den 30 juni 1946.

3) Förslag

till

Förordning

angående höjning i vissa fall av begravningshjälp jämlikt förordningarna den 18 juni 1909 (nr 89) och den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Härigenom förordnas, att begravningshjälp, som jämlikt någon av förordningarna den 18 juni 1909 och den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår i anledning av dödsfall, som inträffat efter denna förordnings ikraftträdande, icke i något fall skall utgå med lägre belopp än 400 kronor.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; och skall vad i äldre bestämmelser är stridande mot förordningens innehåll upphöra att gälla.

Gällande lydelse

av de bestämmelser, som beröras av
vidstående förslag.

4) Förslag

till

Förordning

angående ändring i vissa delar av
förordningen den 28 juni 1941
(nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

Härigenom förordnas, *dels* att 1 och 4 §§ förordningen den 28 juni 1941 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring,¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att 3 § samma förordning skall upphöra att gälla.

1 §.

Varder hemvärnsman (reservhemvärnsman) under hemvärnstjänstgöring å tid, då riket icke befinner sig i krig, skadad till följd av olycksfall

1 §.

Varder hemvärnsman (reservhemvärnsman, *extra hemvärnsman*) under hemvärnstjänstgöring å tid, då riket icke befinner sig i krig, skadad till

¹ Senaste lydelse av 4 § se SFS 1941: 977.

(Gällande lydelse.)

eller ådrager han sig annorledes under dylik tjänstgöring sjukdom, skall ersättning av allmänna medel utgivas i den ordning nedan stadgas.

Med hemvärnstjänstgöring avses i denna förordning dels tjänstgöring, som hemvärnsman (reservhemvärnsman) enligt gällande bestämmelser är skyldig att fullgöra, dels ock av vederbörligt hemvärnsbefäl anordnad frivillig tjänstgöring. I tjänstgöringen inbegripes sådan färd till och från tjänstgöringsstället, som föranledes av och står i omedelbart samband med tjänstgöringen.

Ersättning enligt denna förordning skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, utgå i enlighet med de bestämmelser, som i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, äro meddelade om ersättning till *de i sistnämnda förordning avsedda, vid försvarsväsendet fast anställda.*

3 §.

Vid bestämmande av livränta enligt denna förordning må den årliga arbetsförtjänsten icke beräknas till lägre belopp än ettusensjuhundra sextiofyra kronor.

4 §.

Där olycksfall eller sjukdom medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt denna förordning, skall, då fråga är om hemvärnskretsbefälhavare, *chefen (sekundchefen) för infanteriregementet i inskrivningsområdet* men

(Förslag.)

följd av olycksfall eller ådrager han sig annorledes under dylik tjänstgöring sjukdom, skall ersättning av allmänna medel utgivas i den ordning nedan stadgas.

Med hemvärnstjänstgöring avses i denna förordning dels tjänstgöring, som hemvärnsman (reservhemvärnsman, *extra hemvärnsman*) enligt gällande bestämmelser är skyldig att fullgöra, dels ock av vederbörligt hemvärnsbefäl anordnad frivillig tjänstgöring. I tjänstgöringen inbegripes sådan färd till och från tjänstgöringsstället, som föranledes av och står i omedelbart samband med tjänstgöringen.

Ersättning enligt denna förordning skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, utgå i enlighet med de bestämmelser, som i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, äro meddelade om ersättning till *i sistnämnda förordning avsett fast anställt manskap.*

4 §.

Där olycksfall eller sjukdom medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt denna förordning, skall, då fråga är om hemvärnskretsbefälhavare eller hemvärnsområdesbefälhavare, *vederbörande försvarsområdesbefäl-*

(Gällande lydelse.)

(Förslag.)

eljest vederbörande hemvärnsområdesbefälhavare, sedan han från den skadade eller sjuke eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet eller sjukdomen, därom ofördröjligen avgiva skriftlig anmälan till riksförsäkringsanstalten. Närmare bestämmelser rörande sådan anmälan meddelas av Konungen.

havare men eljest vederbörande hemvärnsområdesbefälhavare, sedan han från den skadade eller sjuke eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet eller sjukdomen, därom ofördröjligen avgiva skriftlig anmälan till riksförsäkringsanstalten. Närmare bestämmelser rörande sådan anmälan meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1946 men skall i vad avser grunderna för beräkning av ersättning äga tillämpning allenast beträffande olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats efter ikraftträdandet.

5) Förslag

till

Förordning

angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Den som äger rätt till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under i 2 § avsedd tjänstgöring, skall tills vidare vara berättigad till ersättningstillägg under de förutsättningar och enligt de grunder, som i denna förordning stadgas.

Beträffande ersättningstillägg skall, utöver vad denna förordning innehåller, i tillämpliga delar gälla vad som finnes stadgat angående ersättningen.

Med kroppsskada (skada) avses i denna förordning även sjukdom som icke förorsakats av olycksfall.

2 §.

1 mom. Ersättningstillägg tillkommer, där ej annat följer av nedan givna bestämmelser, envar som enligt i 2 mom. angiven lag eller förordning äger

rätt till ersättning i anledning av skada, som någon ådragit sig under värnpliktstjänstgöring, hemvärnstjänstgöring eller annan militärtjänstgöring under tiden från och med den 3 september 1939 till och med den 30 juni 1945 eller under tjänstgöring därefter jämlikt lagen den 15 juni 1945 (nr 310) om inkallelse av värnpliktiga för avveckling av förstärkt försvarsberedskap m. m. Har Konungen förordnat, att ersättning i anledning av sådan skada skall utgå enligt grunderna i lag eller förordning, som i 2 mom. anges, skall ersättningstagaren äga rätt jämväl till ersättningstillägg enligt denna förordning.

2 mom. De lagar och förordningar, som i 1 mom. avses, äro lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar samt förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

3 mom. Avlönades den skadade under tjänstgöringen enligt bestämmelserna i 3 § 1 mom. krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278) skall ersättningstillägg utgå allenast då Konungen så bestämmer.

4 mom. Ersättningstillägg skall nedsättas om och i den mån däremot svarande skadestånd enligt lag tillkommer ersättningstagaren, så ock i den mån annan mot ersättningstillägget svarande förmån utgår av statsmedel; dock att i först nämnt fall ersättningstillägg må utgå utan nedsättning, därest ersättningstagaren å statsverket överlätit mot tillägget svarande fordran hos den skadeståndspliktige.

5 mom. Konungen äger besluta, att ersättningstillägg enligt grunderna i denna förordning skall, med de inskränkningar, som må finnas påkallade, utgå till den som äger rätt till ersättning i anledning av skada, som drabbat någon under annan tjänstgöring vid krigsmakten än i 1 mom. avses.

3 §.

Har vid bestämmande av ersättning i anledning av sådan i 2 § avsedd skada, som drabbat värnpliktig, den skadades årliga arbetsförtjänst enligt 8 § första stycket förordningen den 18 juni 1927 antagits till lägre belopp än 2 400 kronor, skall, om den värnpliktige ådragit sig skadan efter utgången av det kalenderår då han fyllt 28 år, tillägg till sjukpenning eller livränta utgå med det belopp, varmed ersättningen understiger den ersättning, som skulle hava utgått om den årliga arbetsförtjänsten antagits utgöra 2 400 kronor. Har den värnpliktige ådragit sig skadan under sagda kalenderår eller tidigare och har den årliga arbetsförtjänsten antagits utgöra 1 764 kronor, skall tillägg till sjukpenning eller livränta utgå med det belopp, varmed ersättningen understiger den ersättning som skulle hava utgått om den årliga arbetsförtjänsten antagits utgöra 2 160 kronor.

4 §.

1 mom. För tid, då skada, som enligt 2 § medför rätt till ersättningstillägg, förorsakar förlust av arbetsförmågan, utgå till den skadade tillägg till sjukpenning med 2 kronor 75 öre i ortsgrupp 1, 3 kronor 50 öre i ortsgrupp 2 och 4 kronor 25 öre i ortsgrupp 3, för dag räknat, och tillägg till livränta med 984 kronor i ortsgrupp 1, 1 284 kronor i ortsgrupp 2 och 1 584 kronor i ortsgrupp 3, för år räknat. För tid då skadan förorsakar nedsättning av arbetsförmågan med lägst en fjärdedel utgår sådant tillägg med en mot arbetsförmågans nedsättning svarande del av nyss angivna belopp, och för tid då graden av nedsättning uppgår till en femtedel men ej en fjärdedel utgår tillägg till livränta med 120 kronor, för år räknat. Tillägg enligt nu angivna grunder utgår i förekommande fall utöver tillägg enligt 3 §.

Beträffande rikets indelning i ortsgupper tillämpas den enligt lagen om folkpensionering verkställda indelningen. Den skadade anses tillhöra den ortsgrupp, inom vilken han är mantalsskriven. Dock må, om särskilda omständigheter därtill föranleda, ersättningstillägget bestämmas efter annan ortsgrupp.

2 mom. Där Konungen jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggs pension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst, intill ort i högre ortsgrupp gränsande område, skall ersättningstillägg till skadad, som är där mantalsskriven, förhöjas med hälften av skillnaden mellan tilläggsbeloppen i den lägre och den högre ortsgruppen. Vad ovan i 1 mom. andra stycket sista punkten stadgas angående ersättningstillägg skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan förhöjning.

3 mom. Äro andra bestämmelser om rätt till tjänstepension av statsmedel tillämpliga å den skadade än bestämmelserna om pensionering av personal i försvarsväsendets reserver, skall ersättningstillägg enligt denna paragraf utbetalas allenast där utgående pension föranleder avdrag från sjukpenningen eller livräntan; och skall ersättningstillägg i sådant fall minskas med det belopp, som utbetalas såsom sjukpenning eller livränta.

4 mom. Väger den skadade att antaga lämpligt arbete, som erbjudes honom, eller att underkasta sig erbjuden yrkesutbildning för förebyggande eller hävande av arbetsoförmåga, må, därest omständigheterna finnas böra därtill föranleda, ersättningstillägg enligt denna paragraf nedsättas efter vad som prövas skäligt eller ock indragas.

5 §.

Har den skadade avlidit, utgår såsom tillägg till livränta, som tillkommer make, barn eller adoptivbarn, för år räknat så stor del av 984 kronor som svarar mot förhållandet mellan livräntan till den efterlevande och lägsta livränta till den skadade vid förlust av arbetsförmågan. Åtnjuter den efterlevande pension, som föranleder avdrag från livräntan, skall ersättningstill-

lägget minskas med det belopp, som efter verkställt avdrag utbetalas såsom livränta.

Tillägg enligt första stycket utgår i förekommande fall utöver tillägg enligt 3 §.

6 §.

Dyrtidstillägg enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. skall ej utgå å ersättningstillägg enligt 4 och 5 §§.

7 §.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna förordning innehåller, finnas erforderliga för förordningens tillämpning, meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av försäkringsrådet eller riksförsäkringsanstalten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1946 och skall äga tillämpning beträffande ersättning, som belöper å tid efter ikraftträdandet.

Gällande lydelse
av förordningen den 28 juni 1941
(nr 591) om familjebidrag åt
värnpliktiga med flera, vilka
drabbats av kroppsskada.

6) Förslag
till
Förordning
om familjebidrag åt värnpliktiga
med flera, vilka drabbats
av kroppsskada.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har värnpliktig under tjänstgöring, varunder krigsfamiljebidragsförordning varit å honom tillämplig, drabbats av kroppsskada, som föranleder rätt till ersättning enligt förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, må till honom eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, till hans efterlevande kunna tills vidare utgå familjebidrag.

1 §.

Har värnpliktig under tjänstgöring å tid efter den 2 september 1939 drabbats av kroppsskada, som föranleder rätt till ersättning enligt förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, må till honom eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, till hans efterlevande kunna tills vidare utgå familjebidrag.

(Gällande lydelse.)

I denna förordning avses med värnpliktig: den som avlönas såsom värnpliktig enligt krigsavlöningsreglementet; samt

med avliden värnpliktigs efterlevande: hustru, med vilken den värnpliktige vid tiden för dödsfallet sammanlevde, samt barn och adoptivbarn under 16 år, som vid tiden för dödsfallet voro under den värnpliktiges vårdnad.

2 §.

Familjebidrag må utgå till värnpliktig för tid, varunder han på grund av kroppsskadan enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, är berättigad till sjukpenning eller livränta, motsvarande förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tredjedel; samt

till efterlevande för tid, varunder den efterlevande på grund av dödsfallet enligt sistnämnda förordning är berättigad till livränta, dock icke för tid, då familjebidrag utgår jämlikt 13 § 3 mom. gällande krigsfamiljebidragsförordning.

I övrigt skall rörande bidraget, där ej annat följer av vad nedan föreskrives, vad som är stadgat angående familjebidrag enligt gällande krigsfamiljebidragsförordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

(Förslag.)

I denna förordning avses med värnpliktig: den som avlönas enligt för värnpliktig gällande grunder; samt

med avliden värnpliktigs efterlevande: hustru, med vilken den värnpliktige vid tiden för dödsfallet sammanlevde, samt barn och adoptivbarn under 16 år, som vid tiden för dödsfallet stodo under den värnpliktiges vårdnad.

2 §.

Familjebidrag må utgå till värnpliktig för tid, varunder han på grund av kroppsskadan enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, är berättigad till sjukpenning eller livränta, motsvarande förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tredjedel; samt

till efterlevande för tid, varunder den efterlevande på grund av dödsfallet enligt sistnämnda förordning är berättigad till livränta, dock icke för tid, då familjebidrag utgår jämlikt 13 § 3 mom. gällande familjebidragsförordning.

I 4 § familjebidragsförordningen avsedd tillsynsmyndighet äger, om i visst fall särskilda skäl därtill äro, medgiva, att familjebidrag må utgå till den värnpliktige, ändock att nedsättningen av arbetsförmågan icke uppgår till en tredjedel.

I övrigt skall rörande bidraget, där ej annat följer av vad nedan föreskrives, vad som är stadgat angående familjebidrag enligt gällande familjebidragsförordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

(Gällande lydelse.)

3 §.

Till efterlevande må icke utgå annat familjebidrag än familjepenning och, till och med månaden näst efter den då den värnpliktige avlidit, bostadsbidrag.

Annat familjebidrag än sjukbidrag och begravningsbidrag må ej bestämmas till högre belopp än som tillhoppa med utgående sjukpenning eller livränta motsvarar gängse arbetsinkomst för en person i den värnpliktiges vanliga yrke eller verksamhet.

4 §.

I avvaktan på beslut av riksförsäkringsanstalten rörande sjukpenning eller livränta må familjebidragsnämnd genom provisoriskt beslut tillerkänna familjebidrag för viss tid åt värnpliktig, därest denne är på grund av kroppsskadan oförmögen till arbete, och åt efterlevande, därest uppenbart behov av sådant bidrag föreligger.

(Förslag.)

3 §.

Till efterlevande må icke utgå annat familjebidrag än familjepenning och, till och med månaden näst efter den då den värnpliktige avlidit, bostadsbidrag.

Annat familjebidrag än sjukbidrag och begravningsbidrag må ej bestämmas till högre belopp än som tillhoppa med utgående sjukpenning eller livränta motsvarar gängse arbetsinkomst för en person i den värnpliktiges vanliga yrke eller verksamhet.

Kungl. Maj:t äger utfärda föreskrifter angående hänsynstagande, vid familjebidrags bestämmande, till provisoriskt ersättningstillägg enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, eller enligt förordningen den 1946 angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

4 §.

I avvaktan på beslut av riksförsäkringsanstalten rörande sjukpenning eller livränta må familjebidragsnämnd genom provisoriskt beslut tillerkänna familjebidrag för viss tid åt värnpliktig, därest denne är på grund av kroppsskadan oförmögen till arbete, och åt efterlevande, därest uppenbart behov av sådant bidrag föreligger.

Har bidrag enligt denna förordning utgått till den värnpliktige, må, i avvaktan på förnyat beslut av riksförsäkringsanstalten, provisoriskt bidrag

(Gällande lydelse.)

(Förslag.)

tillerkännas honom, därest det kan antagas, att förutsättningar för rätt till fortsatt bidrag föreligga.

5 §.

Ansökan om familjebidrag skall göras hos vederbörande familjebidragsnämnd enligt *formulär, som fastställts för ansökan om familjebidrag enligt gällande krigsfamiljebidragsförordning*; och skall vid ansökan fogas avskrift av riks försäkringsanstaltens beslut angående sjukpenning eller livränta eller, där ansökan avser provisoriskt familjebidrag, bevis att frågan om ersättning enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, är föremål för riks försäkringsanstaltens prövning.

6 §.

Bifalles ansökan om familjebidrag enligt denna förordning, skall familjebidragsnämnden ofördröjligen hos riks försäkringsanstalten anmäla åt vilken familjebidrag fastställts.

Meddelar riks försäkringsanstalten beslut beträffande sjukpenning eller livränta åt någon, för vilken anmälan gjorts enligt vad i första stycket sägs, skall meddelande därom genast översändas till den familjebidragsnämnd, som gjort anmälan.

5 §.

Ansökan om familjebidrag skall göras hos vederbörande familjebidragsnämnd enligt *av tillsynsmyndigheten fastställt formulär*; och skall vid ansökan fogas avskrift av riks försäkringsanstaltens beslut angående sjukpenning eller livränta eller, där ansökan avser provisoriskt familjebidrag enligt 4 § första stycket, bevis att frågan om ersättning enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, är föremål för riks försäkringsanstaltens prövning.

Avser ansökan bidrag enligt 4 § andra stycket, må bidrag icke utgå med mindre familjebidragsnämnden från riks försäkringsanstalten erhållit underrättelse, att fråga om ersättning för ytterligare tid är under prövning.

6 §.

Bifalles ansökan om familjebidrag enligt denna förordning, skall familjebidragsnämnden ofördröjligen hos riks försäkringsanstalten anmäla åt vilken familjebidrag fastställts.

Meddelar riks försäkringsanstalten beslut beträffande sjukpenning eller livränta åt någon, för vilken anmälan gjorts enligt vad i första stycket sägs, skall meddelande därom genast översändas till den familjebidragsnämnd, som gjort anmälan.

(Gällande lydelse.)

7 §.

Vad i denna förordning stadgas om värnpliktig skall, med de inskränkingar som av Konungen må föreskrivas, äga motsvarande tillämpning beträffande annan, som under militärtjänstgöring, varunder *krigsfamiljebidragsförordning* varit å honom tillämplig, drabbats av kroppsskada, medförande rätt till ersättning enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, eller lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Konungen äger med avseende å annat fall än i första stycket sägs föreskriva, att i denna förordning meddelade bestämmelser om familjebidrag skola, med de inskränkingar som må finnas påkallade, äga motsvarande tillämpning å annan personal vid krigsmakten, som drabbats av kroppsskada under tjänstgöring å tid, då värnpliktiga varit inkallade jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen.

(Förslag.)

7 §.

Vad i denna förordning stadgas om värnpliktig skall, med de inskränkingar som av Konungen må föreskrivas, äga motsvarande tillämpning beträffande annan, som under militärtjänstgöring, varunder *familjebidragsförordning* varit å honom tillämplig, drabbats av kroppsskada, medförande rätt till ersättning enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, eller lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Konungen äger med avseende å annat fall än i första stycket sägs föreskriva, att i denna förordning meddelade bestämmelser om familjebidrag skola, med de inskränkingar som må finnas påkallade, äga motsvarande tillämpning å annan personal vid krigsmakten, som drabbats av kroppsskada under tjänstgöring å tid efter den 2 september 1939.

8 §.

Familjebidragsnämnds beslut rörande tillämpning av denna förordning skall, där ej tillsynsmyndigheten annorlunda förordnar, underställas tillsynsmyndighetens prövning.

Vid missnöje med familjebidragsnämnds beslut må, ändock att beslutet skall underställas tillsynsmyndighetens prövning, ändring i beslutet sökas hos tillsynsmyndigheten genom besvär, vilka skola hava inkommit till familjebidragsnämnden senast inom trettio dagar från det klaganden er-

(Gällande lydelse.)

(Förslag.)

höll del av beslutet; och åligger det familjebidragsnämnden att med eget yttrande snarast insända besvären till tillsynsmyndigheten.

Om behörighet att föra talan gäller vad i 35 § första stycket familjebidragsförordningen är stadgat.

8 §.

Konungen äger meddela närmare bestämmelser med avseende å tillämpningen av denna förordning samt därjämte uppdraga åt *viss myndighet* att i särskilda hänseenden utfärda sådana bestämmelser ävensom anvisningar rörande förordningens tillämpning.

9 §.

Konungen äger meddela närmare bestämmelser med avseende å tillämpningen av denna förordning samt därjämte uppdraga åt *tillsynsmyndigheten* att i särskilda hänseenden utfärda sådana bestämmelser ävensom anvisningar rörande förordningens tillämpning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1946, då förordningen den 28 juni 1941 (nr 591) om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, upphör att gälla.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehått en i anledning av densamma väckt motion, nr 529 i andra kammaren av herr *Dahlgren m. fl.* Motionärerna hemställa,

att riksdagen måtte besluta antaga förslaget till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring med den ändringen, att 6 § samt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna måtte erhålla följande lydelse:

a) 6 §:

För skada — — — i ersättning.

1) om olycksfallet — — — under sjukdomstiden:

a) erforderlig läkarvård — — — och dylikt;

b) sjukpenning för — — — följande tabell.

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor öre
—	1 485	4 —
1 485	1 755	4 50
1 755	2 025	5 —
2 025	2 295	5 50
2 295	2 565	6 —
2 565	2 835	6 50
2 835	3 105	7 —
3 105	3 375	7 50
3 375	3 645	8 —
3 645	3 915	8 50
3 915	4 185	9 —
4 185	4 455	9 50
4 455	4 725	10 —
4 725	—	10 50

2) om olycksfallet — — — höjande av arbetsförmågan.

På därom — — — gällande beräkningsgrunder.

Ersättning, varom — — — myndighets försorg.

Kan vid — — — den skadade.

Kostnad för — — — militära myndighet.

b) ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna:

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1946. Fråga om jämkning i ersättning må upptagas till prövning utan hinder därav att den i 22 § enligt förordningens äldre lydelse angivna tiden för väckande av sådan fråga föruttit.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen ävensom i fråga om de skäl motionärerna andragit till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan hänvisa till propositionen och motionen.

Inledning.

Under de senare åren ha vid skilda tillfällen — senast genom beslut av 1944 års riksdag (propositionen nr 107; riksdagens skrivelse nr 315) — åtgärder vidtagits för att förbättra existensvillkoren för de under militärtjänstgöring skadade och deras efterlevande. Dessa åtgärder ha emellertid till väsentlig del erhållit karaktären av provisorier.

En allmänna omprövning av ersättningsgrunderna har ansetts böra ske vid fullgörandet av det åt socialvårdskommittén givna uppdraget att verkställa översyn av olycksfallsförsäkringslagen. Kungl. Maj:t har i enlighet härmed den 3 mars 1944 uppdragit åt kommittén att verkställa överarbetning av en av riks försäkringsanstalten verkställd utredning i ämnet samt att snarast möjligt inkomma med utlåtande och förslag till erforderliga nya bestämmelser rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Vid 1945 års riksdag behandlades, i anledning av väckta motioner, frågan om separata åtgärder till förbättrande av ersättningar till personer som skadats under beredskapstjänstgöring. I enlighet med hemställan av andra lagutskottet anhöll riksdagen i skrivelse den 29 juni 1945 (nr 526), under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets utlåtande nr 75, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning beträffande frågan, om och på vad sätt en förbättring av ersättningarna till personer som skadats under beredskapstjänstgöring lämpligen kunde ske utan samband med en översyn av olycksfallsförsäkringslagen, samt för riksdagen framlägga det förslag vartill utredningen kunde föranleda. Genom beslut samma dag bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för försvarsdepartementet att tillkalla dels en utredningsman för att inom departementet biträda med utredning rörande provisoriska åtgärder till förbättring av ersättningar i anledning av olycksfall m. m. under beredskapstjänstgöring, dels högst fem sakkunniga för att inom departementet delta i den fortsatta handläggningen av förevarande spörsmål samt framlägga de förslag, som av utredningen kunde föranledas.

De enligt Kungl. Maj:ts nyssnämnda bemyndigande tillkallade sakkunniga — i det följande benämnda *de sakkunniga* — ha med skrivelse den 11 februari 1946 överlämnat betänkande med förslag angående provisoriska åtgärder till förbättring av ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under beredskapstjänstgöring m. m. Yttranden häröver ha avgivits av chefen för försvarsstaben, försvarets civilförvaltning, försvarsväsendets personalvårdsnämnd, försäkringsrådet, riksförsäkringsanstalten, statens arbetsmarknads-kommission, statskontoret samt sammanslutningen Sveriges beredskapsinvaliders riksförbund.

Med skrivelse den 21 februari 1946 har *socialvårdskommittén* avgivit förslag angående provisorisk höjning av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete samt förordningarna den 18 juni 1909 och den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, ävensom angående fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Yttranden över detta förslag ha avgivits av chefen för försvarsstaben, försvarsväsendets personalvårdsnämnd, socialstyrelsen, försäkringsrådet, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, statens arbetsmarknadskommission, statskontoret, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening.

Enligt de sakkunnigas förslag skall vid sidan av militärsättningsförordningen utfärdas en särskild förordning om provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m., medan socialvårdskommitténs förslag i huvudsak innebär, att i 1927 års militärsättningsförordning skall, i anslutning till vissa provisoriska bestämmelser om höjning av ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen, vidtagas en provisorisk höjning av vissa i förord-

ningen angivna ersättningar. I socialvårdskommitténs förslag förutsattes, att däri föreslagna bestämmelser om höjning av ersättningarna till värnpliktiga icke skola äga tillämpning, om ersättningstillägg utgår enligt de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna angående beredskapsskadade.

Socialvårdskommitténs förslag beträffande lagen om försäkring för olycksfall i arbete och förlängd giltighet av förordningen om dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare har efter överarbetning inom socialdepartementet framlagts för riksdagen genom propositionen nr 251.

I propositionen nr 250 lämnas å s. 19—25 en redogörelse för gällande bestämmelser rörande ersättning för skada i anledning av militärtjänstgöring samt en utredning rörande skadefallens antal m. m.

De sakkunnigas förslag.

De sakkunniga ha i första hand upptagit till behandling frågan, huruvida spörsmålet om förbättringar för de beredskapsskadade kan behandlas fristående från det mellan militärsättningsförordningen och olycksfallsförsäkringslagen förefintliga sambandet. De sakkunniga ha erinrat om att denna fråga berörts i andra lagutskottets utlåtande nr 75 till 1945 års riksdag och att meningarna inom utskottet varit delade. Å ena sidan hade hävdats, att skäl ej finnes att bestämma ersättningen till den som skadats under beredskapstjänstgöring efter förmånligare grunder än ersättningen till arbetare, som skadats till följd av olycksfall i arbete. Å andra sidan hade gjorts gällande, att staten hade ett alldeles speciellt ansvar såvitt anginge dem som fått sin skada under beredskapstjänstgöring. Enighet hade emellertid rått därom, att frågan om ersättningsförbättringar för de beredskapsskadade borde ytterligare belysas, innan slutlig ställning toges.

De sakkunniga ha framhållit, att sambandet mellan militärsättningsförordningen och olycksfallsförsäkringslagen vore för de värnpliktigas vidkommande mera formellt än reellt, enär ersättningarna icke bestämdes i förhållande till den civila inkomstens storlek. De under tiden för den förstärkta försvarsberedskapen tillkomna bestämmelserna om familjebidrag till skadade värnpliktiga m. fl. hade medfört ytterligare en väsentlig avvikelse från olycksfallsförsäkringslagens ersättningsgrunder. Uppställdes den principen, att ersättningstillägg till beredskapsskadade icke borde medföra höjning av ersättningen till högre belopp än som utginge vid civilt olycksfall i arbete, komme ersättningsförbättring icke att kunna utges i andra fall än då utgående ersättning i anledning av värnpliktigs skada eller sjukdom vore, inklusive eventuell familjebidrag, lägre än ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagens grunder. En sådan princip ansågo de sakkunniga icke vara praktiskt genomförbar. Sambandet mellan militärsättningsförordningen och olycksfallsförsäkringslagen utgjorde enligt de sakkunnigas uppfattning icke hinder för att ersättningsförbättringarna gäves en avsevärt större räckvidd.

I anslutning härtill ha de sakkunniga beträffande var och en av de olika

personalkategorier — värnpliktiga, frivilliga och fast anställda — som under beredskapstiden tjänstgjort inom försvaret, behandlat frågan, huruvida särskilda ersättningsförbättringar kunna anses vara motiverade. Beträffande detaljerna härutinnan torde jag få återkomma i ett följande avsnitt. Här torde allenast böra anföras följande av de sakkunniga åberopade synpunkter beträffande de beredskapsinkallade värnpliktiga.

Vad angår värnpliktiga, som inkallats till annan tjänstgöring än den som ålegat dem enligt för fredstid gällande bestämmelser, ha dessa värnpliktiga fått i högre grad än medborgarna i allmänhet bära bördorna av den förstärkta försvarsberedskapen. Tjänstgöringen har ofta varit synnerligen krävande i både fysiskt och psykiskt hänseende. De inkallade ha under långa tider ryckts bort från sin civila verksamhet, och de med tjänstgöringen förenade förmånerna ha i många fall endast ofullständigt kompenserat dem för inkomstförlusterna. I många fall ha de inkallade under tjänstgöringen ådragit sig skador och sjukdomar, som förorsakat bestående eller långvarig invaliditet eller lett till döden. Enligt de sakkunnigas mening måste det anses skäligt, att de ekonomiska verkningarna av sådana skador och sjukdomar ersättas efter avsevärt förmånligare grunder än de nu gällande. Även en betydande höjning av ersättningarna motsvarar, om kostnaden tänkes utslagen på hela antalet tjänstgöringsdagar för de inkallade, en mycket ringa höjning av vederlaget för tjänstgöringen. Den bästa överensstämmelsen mellan ersättningen och den av kroppsskadan föranledda ekonomiska förlusten skulle erhållas, om ersättningen utmättes efter det i varje särskilt fall uppkomna inkomstbortfallet. Tillämpningen av en sådan princip torde emellertid erbjuda alltför stora praktiska svårigheter. I vart fall bör den provisoriska ersättningsförbättring, varom nu är fråga, icke baseras på en dylik, från de gällande ersättningsgrunderna avvikande princip.

De sakkunniga ha i anslutning till vad sålunda anförts förordat avsevärda generella höjningar av nu utgående ersättningar såvitt avser kroppsskador, ådragna under beredskapstjänstgöring m. m.

De av de sakkunniga föreslagna ersättningsförbättringarna innebära främst *dels* att vissa värnpliktiga uppflyttas i ersättningsklass, *dels* att vissa ersättningstillägg efter enhetliga grunder införas för såväl värnpliktiga som andra här ifrågasvarande personalgrupper. Ersättningsförbättringar skola enligt förslaget icke utgå för tid före bestämmelsernas ikraftträdande.

De för såväl värnpliktiga som andra personalgrupper föreslagna ersättningstilläggen skulle tillkomma skadade med mera avsevärd invaliditet samt livränteberättigade efterlevande. Som lägsta invaliditetsgrad för rätt till dylikt tillägg har föreslagits 25 %. I motiveringen har anförts, att de ifrågasvarande tilläggen syntes böra tillkomma livräntetagare med sådan invaliditet, som i allmänhet medförde påtaglig nedsättning av arbetsförmågan. Såsom exempel på skadefall, vid vilka invaliditetsgraden i regel beräknas till 25 %, ha nämnts amputation av ena tummen i andra leden utifrån räknat, total stelhets i ena knäleden i rak ställning eller förlust av ena ögat.

Beträffande de värnpliktiga ha de sakkunniga framhållit, att de år 1944 vidtagna ändringarna i bestämmelserna rörande beräkning av värnpliktigs årliga arbetsförtjänst lett till *dels* att en obetydlig åldersskillnad mellan två vid samma tid skadade värnpliktiga kunde få stor och varaktig betydelse i

ersättningshänseende och *dels* — emedan de ändrade bestämmelserna icke ägde tillämpning i äldre fall — att olika stora ersättningar utginge till värnpliktiga som skadats före och efter den 1 juli 1944. De sakkunniga föresloge, att de ersättningar, som utginge efter lägsta ersättningsklassen, skulle generellt höjas till belopp motsvarande närmast högre ersättningsklass och att de år 1944 införda bestämmelserna rörande beräkning av äldre värnpliktigas arbetsförtjänst skulle tillämpas även med avseende på ersättning i anledning av skada, som inträffat under beredskapstjänstgöring före den 1 juli 1944.

I fråga om grunderna i övrigt för ersättningstilläggen ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

De sakkunniga ha övervägt, om det kunde vara lämpligt att komplettera ersättningarna till icke-försörjare med bostadsbidrag, vilka liksom familjebidragen skulle bestämmas av familjebidragsnämnderna genom s. k. normerad behovsprövning. Vägande skäl tala emellertid emot en sådan anordning. Det måste ofta vara vanskligt att avgöra vilka kostnader icke-försörjarna faktiskt ha att vidkännas för bostad. För behovsprövningen skulle erfordras särskilda regler, som icke ha någon motsvarighet i nu gällande bestämmelser. När invaliditeten i övervägande antalet fall är partiell, måste avdrag även göras för arbetsinkomst. Enligt de sakkunnigas mening är det icke lämpligt, att icke-försörjarna, som nu få hela sin ersättning från ett håll, genom de ifrågasatta bostadsbidragen inordnas i en tämligen svårskött behovsprövning, som skulle avse endast en relativt liten del av de sammanlagda förmånerna.

Ändamålet med ett bostadsbidrag för icke-försörjare skulle vara, att ett dylikt till beloppet icke generellt fixerat bidrag skulle möjliggöra ett hänsynstagande till de faktiska bostadskostnaderna i de enskilda fallen. Därvid skulle främst den förefintliga skillnaden mellan bostadskostnadernas storlek på olika orter bli av betydelse. För familjeförsörjarnas vidkommande tillgodoses detta syfte genom familjebidragen. För icke-försörjarnas del torde det däremot, på grund av de med en individuell prövning förenade svårigheterna, vara att förorda att livräntorna kompletteras med fixa tillägg, avsedda att utjämna skillnaden mellan bostadskostnaderna på olika orter. De sakkunniga föreslå, att de nu ifrågavarande ersättningstilläggen till beredskapsinvalider graderas på dylikt sätt, såväl för familjeförsörjare som ensamstående.

De anförda skälen för den förordade differentieringen av ersättningstilläggen äro av praktisk-administrativ natur. Det bör emellertid framhållas, att även principiella skäl kunna anföras för en viss differentiering av detta slag.

De sakkunniga ha i det föregående förordat, att den lägsta för värnpliktiga gällande ersättningsklassen icke vidare skall tillämpas beträffande de under beredskapstjänstgöring skadade. Vid bifall till detta förslag kommer ersättningen till värnpliktig vid helinvaliditet att i det stora flertalet fall utgöra 2 016 kronor för år räknat, inklusive nu utgående dyrtidstillägg. Detta belopp motsvarar livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen efter en årlig arbetsförtjänst av något mer än 3 000 kronor. Högsta livränta på grund av olycksfall i arbete är betydligt högre, nämligen 2 600 kronor, och inom socialvårdskommittén överväges för närvarande förslag om en avsevärd höjning av detta maximibelopp. (Till de angivna livräntebeloppen kan i vissa fall komma s. k. hjälplöshetstillägg.)

I anslutning till vad sålunda anförts ha de sakkunniga föreslagit, att ersättningstilläggen skola avpassas så, att den sammanlagda ersättningen till värnpliktig i allmänhet blir vid helinvaliditet 3 000 kronor om året i lägsta orts-

gruppen och — med tillämpning av folkpensioneringslagens nuvarande ortsgroupsindelning — 3 300 kronor i ortsgroup 2 och 3 600 kronor i ortsgroup 3. På grund härav förordas, att de nu ifrågavarande ersättningstilläggen skola vid helinvaliditet utgöra i de olika ortsgrupperna 984, 1 284 och 1 584 kronor för år räknat, så länge dyrtidstillägg å livräntorna utgå enligt nu gällande grunder.

Motsvarande tillägg å hel sjukpenning föreslås till 2 kronor 75 öre, 3 kronor 50 öre och 4 kronor 25 öre för dag i de olika ortsgrupperna.

Under tid då den skadades arbetsförmåga är nedsatt med en fjärdedel eller mera skall enligt förslaget ersättningstillägg utgå med en mot nedsättningen svarande del av tillägget vid arbetsoförmåga.

Motsvarande ersättningstillägg till efterlevande skall enligt förslaget utgöra, för år räknat, så stor del av 984 kronor som svarar mot proportionen mellan livräntan till den efterlevande och livränta till den skadade vid helinvaliditet. Högsta sammanlagda beloppet av ersättningstillägg till efterlevande skulle därigenom komma att utgöra nämnda summa, 984 kronor, och således motsvara tillägg till helinvalid i lägsta ortsgruppen. Beträffande ersättningstillägg åt föräldrar ha vissa särbestämmelser föreslagits.

I fråga om pensionsberättigad personal ha de sakkunniga föreslagit vissa bestämmelser om inskränkning i rätten till ersättningstillägg.

De sakkunniga ha vidare föreslagit, att tillägg i vissa fall skall utgivas å begravningshjälp. I denna del innebär förslaget, att nu gällande bestämmelser rörande storleken av begravningshjälp framdeles skola tillämpas även då dödsfallet föranledes av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före bestämmelsernas ikraftträdande.

Det föreslagna ersättningstillägget till invalider skall enligt förslaget kunna i vissa fall nedsättas efter vad som prövas skäligt eller ock helt indragas.

De sakkunniga ha anfört, att de föreslagna ersättningstilläggen icke borde utgå retroaktivt. I detta hänseende finge de sakkunniga erinra därom, att storleken av familjebidrag och annan supplerande hjälp under den gångna tiden bestämts under hänsynstagande till ersättningarnas hittillsvarande storlek.

Under förutsättning att förberedelser för uträknandet och utbetalandet av ersättningstillägg påbörjades inom riks försäkringsanstalten så snart Kungl. Maj:ts förslag förelagts riksdagen, borde bestämmelser i ämnet enligt de sakkunnigas mening kunna träda i kraft tämligen kort tid efter utfärdandet. De sakkunniga föresloge, att bestämmelserna skulle träda i kraft den 1 juli 1946 eller den tidigare dag Kungl. Maj:t bestämde. Måhända kunde det visa sig lämpligt att bestämmelserna om ersättningstillägg trädde i tillämpning kort tid efter utfärdandet, under det att vissa av de sakkunniga föreslagna omprövningar av ersättningsfrågor igångsattes först senare, eventuellt den 1 juli 1946.

De sakkunniga ha föreslagit, att bestämmelserna om ersättningstillägg skola intagas i en särskild författning angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

För innehållet i yttrandena över de sakkunnigas förslag redogöres å s. 29—32.

Socialvårdskommitténs förslag.

Socialvårdskommitténs förslag avser, såsom i det föregående anförts, *dels* provisorisk höjning av vissa ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen och militärsättningsförordningarna, *dels ock* fortsatt giltighet av gällande bestämmelser om dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Såvitt avser ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen samt dyrtidstilläggen har förslaget som nämnts anmälts för Kungl. Maj:t den 12 april 1946, varvid beslutats inhämtande av lagrådets yttrande över ett inom socialdepartementet upprättat lagförslag i ämnet. Lagförslaget, vilket torde komma att anmälas för Kungl. Maj:t av chefen för socialdepartementet senare denna dag, innebär i huvudsak, att den årliga arbetsförtjänst, som enligt 9 § olycksfallsförsäkringslagen lägges till grund för ersättningarnas storlek, skall kunna beräknas till högst 4 800 kronor i stället för nu 3 900 kronor. Härav följer, bland annat, att sjukpenningsskalan utbygges med fyra nya sjukpenningklasser, varigenom sjukpenningens högsta belopp stiger från 7 till 9 kronor om dagen. Bestämmelserna angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare föreslås i samband därmed skola erhålla fortsatt giltighet intill 1947 års utgång.

Socialvårdskommittén har föreslagit, att antalet i 6 § i 1927 års militärsättningsförordning fastställda sjukpenningklasser, vilka ansluta sig till de i 9 § olycksfallsförsäkringslagen intagna klasserna och avse fast anställt manskap och därmed jämställda personalkategorier, skall ökas i enlighet med nyssberörda förslag, varigenom alltså sjukpenningens högsta belopp skulle stiga från 7 till 9 kronor.

Beträffande ersättningarna till värnpliktiga har kommittén föreslagit provisoriska höjningar efter andra grunder än nu sagts.

Kommittén har framhållit, att de enligt 1927 års militärsättningsförordning utgående ersättningarna till värnpliktiga måste anses vara otillräckliga även i de fall då skadan inträffade under sådan tjänstgöring som regelmässigt åvilar värnpliktig i fredstid. En förbättring av ersättningarna kunde åstadkommas antingen genom höjning av de i 8 § av förordningen angivna beloppen för värnpliktigs antagna årliga arbetsförtjänst eller genom införande av särskilda tillägg till de enligt nu gällande grunder utgående ersättningsbeloppen. Kommittén ansåge den senare metoden vara att föredraga vid en provisorisk ersättningsförbättring. Om ersättningstilläggen bestämdes till visst procenttal av nu utgående ersättningar, skulle tilläggen bli mindre i de lägre ersättningsklasserna än i de högre. Det hade synts kommittén vara riktigare, att ersättningstilläggen gjordes oberoende av ersättningsklassen.

Kommittén har föreslagit, att tillägget å hel sjukpenning skall bestämmas till 1 krona för dag och tillägget till livränta vid arbetsförmåga till 30 kronor för månad. Inklusive dyrtidstillägg enligt gällande grunder skulle beloppen utgöra 1 krona 40 öre och 42 kronor. Vid nedsättning av arbetsförmågan

skulle enligt förslaget ersättningstillägg utgå med det lägre belopp, som svarade mot nedsättningen. Dock ansåges ersättningstillägg icke vara påkallat i sådana fall där arbetsförmågan vore nedsatt i mindre grad än med en fjärdedel. Tillägg å livräntor till efterlevande skulle utgå med proportionsvis samma belopp som tillägg å livränta till den skadade, således med intill 42 kronor för månad. Beträffande föräldrar skulle vissa särskilda regler gälla.

Med de av kommittén sålunda föreslagna ersättningstilläggen skulle ersättning till värnpliklig i lägsta klassen komma att höjas med omkring 30 %, och för de övriga klasserna skulle motsvarande procenttal bli 25, 22 och 20.

Under hänvisning till att lägsta ersättning till värnpliklig efter de föreslagna förhöjningarna torde kunna komma att avsevärt överstiga lägsta ersättning till fast anställt manskap, har kommittén ifrågasatt föreskrift därom, att den årliga arbetsförtjänsten för fast anställt manskap skulle beräknas till lägst visst belopp, exempelvis 3 000 kronor. En sådan avvikelse från grunderna i olycksfallsförsäkringslagen behöfde enligt kommitténs uppfattning icke möta några principiella betänkligheter, enär det fast anställda manskapets anställnings- och avlöningsvillkor vore helt olika de på den privata arbetsmarknaden vanliga. Huruvida en sådan bestämmelse vore behöfelig eller icke ansåge kommittén vara beroende av vilken praxis som tillämpades vid beräkning av fast anställds arbetsförtjänst. Kommittén förutsatte, att riks-försäkringsanstalten komme att uttala sig i frågan.

I fråga om begravningshjälpens storlek enligt 1927 års militärsättningsförfordning har kommittén föreslagit, att de år 1944 antagna bestämmelserna — enligt vilka begravningshjälp utgör 400 kronor för såväl värnpliktiga som andra i förordningen avsedda personalgrupper — skola till skillnad från vad nu gäller tillämpas jämväl då dödsfallet föranledes av skada som inträffat eller sjukdom som yppats före bestämmelsernas ikraftträdande.

Beträffande ersättningar jämlikt 1909 års militärsättningsförfordning innebär socialvårdskommitténs förslag, att ersättningarna i fråga skola höjas i nivå med ersättningar jämlikt 1927 års förfordning. Enligt kommitténs mening kan det icke anses befogat att de som skadats eller insjuknat under militärtjänstgöring före år 1928 skola för framtiden få åtnöjas med väsentligt lägre ersättningar än som utgå enligt de nyare bestämmelserna.

En redogörelse för de över kommitténs förslag avgivna remissyttrandena lämnas å s. 34—36 i propositionen.

Föredragande departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Vougt, har i propositionen anfört:

»Såsom av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår ha under de senare åren vid skilda tillfällen vidtagits åtgärder för att förbättra existensvillkoren för de under militärtjänstgöring skadade och deras efterlevande. Förbättringarna ha genomförts på i huvudsak fyra olika sätt, genom höjning

av de i militärsättningsförordningen fastställda ersättningsbeloppen, genom införande av dyrtidstillägg å dylika ersättningar, genom beviljande av familjebidrag till skadades anhöriga och, vid dödsfall, till vissa efterlevande samt genom omskolning av invalider, s. k. arbetsvård.

Det har emellertid stått klart, att de förbättringar, som sålunda genomförts, i många fall icke varit tillräckliga för att bereda skadade eller dessas efterlevande en skälig levnadsstandard. De vidtagna åtgärderna måste därför betraktas såsom provisorier i avvaktan på den slutliga reglering av hithörande spörsmål, som förutsatts skola äga rum.

Med hänsyn till 1927 års militärsättningsförordnings samband med 1916 års olycksfallsförsäkringslag har den mera definitiva översynen av förordningen ansetts böra verkställas av socialvårdskommittén, vilken erhållit i uppdrag att överarbeta olycksfallsförsäkringslagen. Denna lags utformning är emellertid avhängig av statsmakternas ställningstagande till kommitténs förslag angående allmän sjukförsäkring. På grund härav har kommittén ansett sig icke ännu kunna framlägga slutligt förslag rörande olycksfallsförsäkringslagen och därmed icke heller rörande militärsättningsförordningen. Det blir alltså erforderligt att ännu någon tid reglera hithörande frågor genom provisoriska åtgärder.

Ytterligare förbättringar av ersättningarna i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreslås nu i de två förslag, som i detta sammanhang föreligga till bedömande, det ena framlagt av socialvårdskommittén och det andra avgivet av de i anledning av 1945 års riksdags uttalande tillkallade sakkunniga för utredning angående provisoriska åtgärder till förbättring av ersättningar i anledning av kroppsskador ådragna under beredskapstjänstgöring.

Till socialvårdskommitténs förslag rörande annan personal än värnpliktiga har Kungl. Maj:t redan i princip tagit ställning genom remissen till lagrådet av det inom socialdepartementet på grundval av kommitténs förslag utarbetade förslaget till ändringar i olycksfallsförsäkringslagen. Förslag till avlåtande av proposition i ämnet torde senare denna dag komma att föreläggas Kungl. Maj:t.

Enär 1927 års militärsättningsförordnings bestämmelser rörande ersättningarna i de olika sjukpenningklasserna ansluta sig till bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen, böra i förordningen vidtagas ändringar motsvarande de för olycksfallsförsäkringslagen föreslagna. I 6 § militärsättningsförordningen böra alltså upptagas fyra nya sjukpenningklasser, varigenom sjukpenningens högsta belopp höjes till 9 kronor.

I 9 § olycksfallsförsäkringslagen har föreslagits den ändringen, att maximumbeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning höjes från 3 900 kronor till 4 800 kronor. Enligt 8 § sista stycket militärsättningsförordningen skall arbetsförtjänsten för fast anställt manskap och därmed jämställda personal-kategorier beräknas efter de grunder, som stadgas i nyssberörda författningsrum i olycksfallsförsäkringslagen. Enär stadgandet i militärsättningsförordningen sålunda utformats såsom en hänvisning till olycksfallsförsäkrings-

lagen, erfordras icke i anledning av ändringen av olycksfallsförsäkringslagen någon motsvarande ändring i förordningen. Emellertid har socialvårdskommittén beträffande det fast anställda manskapet ifrågasatt, att en avvikelse skulle göras från olycksfallsförsäkringslagens grunder för den årliga arbetsförtjänstens beräkning; ett särskilt minimibelopp, förslagsvis 3 000 kronor, skulle föreskrivas för att de lägsta ersättningarna till denna personal icke skulle bli för låga i förhållande till de värnpliktigas ersättningar. Enligt min mening torde det på grund av det fast anställda manskapets anställnings- och avlöningsförhållanden vara lämpligt, att en sådan särföreskrift meddelas med avseende på bestämmandet av sjukpenning för tid efter det kalenderår, då den skadade fyllt tjugo år, eller av livränta. Föreskriften bör intagas i förordningen såsom ett tillägg till 8 § andra stycket och torde, liksom de föreslagna ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen, böra träda i kraft den 1 juli 1946 samt äga tillämpning å därefter inträffande skadefall.

Beträffande ersättningarna till värnpliktiga torde ersättningsförbättringarna böra genomföras efter andra grunder än för nyssberörda personalkategorier. I enlighet med socialvårdskommitténs förslag föreslår jag, att de värnpliktigas ersättningar höjas genom särskilda provisoriska tillägg, att utgå med enhetliga belopp oberoende av ersättningsklassen. Enligt kommitténs förslag skulle beloppen för hel sjukpenning höjas med, dyrtidstillägg inräknade, 1 krona 40 öre för dag, eller till 6 kronor 30 öre, 7 kronor, 7 kronor 70 öre och 8 kronor 40 öre om dagen i de olika ersättningsklasserna. Livränta till arbetsoförmögen värnpliktig skulle på motsvarande sätt höjas med 42 kronor i månaden. Invalider med lägst 25 % nedsättning av arbetsförmågan ävensom livränteberättigade änkor och barn skulle erhålla proportionsvis samma tillägg som helinvalid. Tillägg skulle under vissa förutsättningar utges även till avliden värnpliktigs föräldrar, och framdeles utgående begravningshjälp i äldre fall skulle höjas i den mån den vore lägre än sådan ersättning enligt nu gällande bestämmelser. Jämlikt 1909 års militärsättningsförordning utgående sjukhjälp eller livränta till den skadade eller dennes änka eller barn skulle höjas i nivå med ersättning jämlikt 1927 års förordning efter den lägsta för värnpliktiga gällande ersättningsklassen.

Kommitténs förslag angående de provisoriska tilläggens storlek har i flertalet avgivna yttranden blivit i det väsentliga tillstyrkt eller lämnat utan erinran. I vissa yttranden har dock förordats, att de provisoriska tilläggen skulle bestämmas till högre belopp än kommittén föreslagit. För egen del finner jag önskvärt, att vissa ersättningsförbättringar utöver vad kommittén nu föreslagit genomföras så snart ske kan. Det torde emellertid icke vara möjligt att utan ytterligare utredning avgöra, om sådana längre gående förbättringar lämpligen böra, liksom de av kommittén nu föreslagna, erhålla formen av enhetliga tillägg för olika kategorier av värnpliktiga eller om mera vittgående ändringar i ersättningssystemet böra genomföras. På grund härav torde dee nu ifrågavarande, provisoriska tilläggen böra i stort sett avvägas i enlighet med kommitténs förslag. För värnpliktiga i de båda lägsta ersättningsklasserna, dit flertalet under fredstid tjänstgörande värnpliktiga

höra, innebära de av kommittén föreslagna provisoriska tilläggen en höjning av de nuvarande ersättningarna med omkring 30 och 25 %. För familjeförsörjare kunna familjebidrag utgå som ett komplement till ersättningen. Lägsta invaliditetsgraden för rätt till provisoriska tillägg synes mig, med hänsyn till vad riks försäkringsanstalten anfört, böra bestämmas till 20 %. Bestämmelserna om de provisoriska tilläggen torde lämpligen böra intagas i en ny paragraf i förordningen, benämnd 7 a §.

Jag förutsätter, att dyrtidstillägg å ersättningar komma att även efter den 31 december 1946 utgå enligt i huvudsak nu gällande grunder. Som en följd härav komma dyrtidstillägg i förekommande fall att beräknas jämväl å de provisoriska tilläggen, vilka äro att anse som en förhöjning av sjukpenningens eller livräntans belopp.

De föreslagna nya bestämmelserna rörande värnpliktiga torde böra träda i kraft den 1 juli 1946 och äga tillämpning beträffande ersättning, som utgår för tid efter ikraftträdandet.

Ersättning jämlikt 1909 års förordning utgår allttjämt i åtskilliga fall. Vid 1944 års slut utgingo 879 invalidlivräntor, 77 livräntor till änkor, 4 livräntor till barn och i 21 fall livräntor till föräldrar. Socialvårdskommitténs förslag angående höjning av ersättningar jämlikt 1909 års förordning har lämnats utan erinran i de avgivna yttrandena och torde böra i huvudsak godtagas.

Begravningshjälp enligt 1927 års militärsättningsförordning har vid två tillfällen, senast år 1944, höjts och utgör numera för såväl värnpliktiga som andra i förordningen avsedda personalgrupper 400 kronor. De äldre bestämmelserna om begravningshjälpens storlek äro emellertid allttjämt tillämpliga då dödsfallet föranledes av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande den 1 juli 1944. I enlighet med socialvårdskommitténs förslag torde nu böra vidtagas den ändringen i gällande bestämmelser, att framdeles utgående begravningshjälp skall utgöra 400 kronor även om skadan eller insjuknandet inträffat före den 1 juli 1944.

De ersättningar, som vid bifall till vad här föreslagits komma att utgå i anledning av kroppsskador, ådragna under militärtjänstgöring, komma utan tvivel fortfarande att i många fall visa sig alltför låga för att tillförsäkra skadade och deras efterlevande en skälig levnadsstandard. Av nyss anförda skäl har jag emellertid ansett mig icke för närvarande kunna generellt tillstyrka ytterligare höjning av ersättningsbeloppen. Fråga uppkommer då, huruvida på sätt de sakkunniga föreslagit en ytterligare höjning av ersättningsbeloppen skall kunna vidtagas såvitt avser ersättningar i anledning av skador under beredskapen. I några av remissyttrandena ha uttalats betänkligheter mot att beredskapsskadade på detta sätt försättas i ett bättre läge än övriga i militärtjänst skadade. Emellertid har jag i likhet med de sakkunniga och flertalet remissmyndigheter funnit hinder icke böra möta mot en dylik differentiering av ersättningsgrunderna. Skälen härför göra sig med särskild kraft gällande såvitt avser de värnpliktiga, som skadats under beredskapstjänstgöring. Dessa ha, såsom de sakkunniga framhållit, i högre grad än medborgarna i allmänhet fått bära bördorna av den förstärkta försvarsberedskapen.

Ehuru skälen för en ersättningsförhöjning äro särskilt vägande såvitt avser beredskapsinkallade värnpliktiga, anser jag i likhet med de sakkunniga, att även andra personalkategorier böra komma i åtnjutande av densamma. Härtill återkommer jag i ett följande avsnitt.

De föreslagna ersättningsförbättringarna innebära främst dels att vissa värnpliktiga uppflyttas till högre ersättningsklass, dels att vissa ersättnings-tillägg efter enhetliga grunder införas för såväl de värnpliktiga som övriga i förslaget avsedda personalkategorier.

De speciella ersättningsförbättringarna för vissa värnpliktiga skola enligt förslaget genomföras på det sätt, att de ersättningar, som utgå efter lägsta ersättningsklassen, generellt höjas till belopp motsvarande närmast högre ersättningsklass och att de år 1944 införda bestämmelserna rörande ersättningsklasserna för äldre värnpliktiga skola tillämpas även med avseende på ersättning i anledning av kroppsskada, som inträffat under beredskapstjänstgöring före den 1 juli 1944. Mot dessa förslag torde intet väsentligt vara att erinra.

De för såväl värnpliktiga som annan personal föreslagna ersättningstilläggen skulle tillkomma skadade med mera avsevärd invaliditet ävensom livränteberättigade efterlevande. Tilläggen vid invaliditet böra enligt de sakkunnigas mening dyrortsgraderas med tillämpning av folkpensioneringslagens nuvarande ortsgruppsindelning. Såsom skäl härför ha de sakkunniga åberopat de mellan olika orter rådande skillnaderna i bostadskostnader och arbetslöner. Enligt de sakkunnigas mening böra tilläggen vid invaliditet avpassas så, att den sammanlagda ersättningen till värnpliktig vid helinvaliditet i allmänhet skulle utgöra 3 000 kronor om året i ortsgrupp 1, 3 300 kronor i ortsgrupp 2 och 3 600 kronor i ortsgrupp 3. På grund härav har förordats, att de nu ifrågakommande ersättningstilläggen skola vid helinvaliditet utgöra i de olika ortsgrupperna 984, 1 284 och 1 584 kronor för år räknat. Högsta sammanlagda ersättningstillägget till efterlevande skulle motsvara tillägg till helinvalid i lägsta ortsgruppen.

Statskontoret har uttalat betänkligheter mot de föreslagna ersättningstilläggens storlek och anför, att ersättningarna med dylika förhöjningar skulle te sig förmånliga vid jämförelse med de statliga invalidpensioner, som utgå enligt allmänna tjänstepensionsreglementet. Den gjorda jämförelsen avser å ena sidan ersättning enligt de sakkunnigas förslag till helt arbetsoförmögna värnpliktiga, för familjeförsörjare utökad med högsta ifrågakommande beloppet av familjepening enligt de för skadade värnpliktiga gällande familjebidragsbestämmelserna, och å andra sidan pension till befattningshavare i vissa lönegrader (A 6—A 14). Vid en dylik jämförelse bör beträffande de värnpliktiga beaktas såväl att familjebidraget kan omfatta även bostadsbidrag som att bidragsbeloppen kunna nedsättas om familjen har andra inkomster av betydelse än livräntan. I fråga om invalidpensionärerna är att märka, att dessa i åtskilliga fall kunna, beroende på antalet tjänstår m. m., jämte pensionen utfå större eller mindre belopp såsom livränta jämlikt olycksfallsförsäkringslagen. För min del finner jag jämförelserna icke

giva vid handen, att de föreslagna ersättningsbeloppen äro att anse såsom alltför höga.

De av de sakkunniga anförda skälen för en dyrortsgradering av ersättningstilläggen till invalider finner jag vara bärande.

Bestämmelserna om ersättningstillägg torde böra träda i kraft den 1 juli 1946. I likhet med de sakkunniga finner jag vägande skäl tala emot att ersättningstillägg utgivas retroaktivt. Under den gångna tiden ha familjebidrag, annan hjälp från det allmänna ävensom bidragen från stiftelsen Kungafonden bestämts med hänsyn till ersättningarnas hittillsvarande storlek. De i det föregående föreslagna förbättringarna av bland annat ersättningar till värnpliktiga, som skadats under fredstjänstgöring, avses skola beröra allenast ersättningar för tid efter bestämmelsernas ikraftträdande. Tillräckliga skäl för att tillämpa en annan princip beträffande ersättningstillägg till beredskapsskadade synas mig icke föreligga. Erinras må, att sådana under den förstärkta försvarsberedskapen skadade värnpliktiga, som äro familjeförsörjare och ha ådragit sig mera avsevärd nedsättning i arbetsförmågan, genom familjebidragen erhållit en ofta betydande ersättningsförstärkning, som icke kommit de förut skadade till del.

De sakkunniga ha föreslagit, att ersättningstillägg skola tillkomma dem som äro helt arbetsoförmögna eller ha sin arbetsförmåga nedsatt med minst en fjärdedel. Vid partiell invaliditet skulle ersättningstillägg, med den angivna begränsningen, utgå med en mot invaliditetsgraden svarande del av tillägget vid helinvaliditet. Riksförsäkringsanstalten har föreslagit vissa reducerade ersättningstillägg till dem, vilkas arbetsförmåga är nedsatt med 20 men ej 25 %. En ledamot av anstalten har föreslagit, att ersättningstilläggen skulle utökas med engångsbelopp, förslagsvis 300 kronor, som skulle tillkomma envar som vid författningens antagande vore berättigad till livränta, således även skadade med livränta efter lägre invaliditetsgrad än 20 %. I det föregående har beträffande ersättningar i anledning av skador under fredstjänstgöring, med hänsyn till vad riksförsäkringsanstalten anført, föreslagits, att provisoriska tillägg skola utgå till värnpliktiga, vilkas arbetsförmåga är nedsatt med lägst 20 %. Detsamma torde böra gälla beträffande de beredskapsskadade. Tillägget vid nämnda invaliditetsgrad kan för dessa lämpligen bestämmas till 120 kronor för år räknat; detta belopp motsvarar ungefärligen det av riksförsäkringsanstalten föreslagna tillägget i ortsgrupp 2 och är något högre än det i det föregående föreslagna provisoriska tillägget för skador under fredstjänstgöring. I övrigt har jag intet att erinra mot de sakkunnigas förslag i förevarande avseende. Tillräckliga skäl för en utbyggnad av ersättningstilläggen med engångsbelopp torde icke förefinnas. En dylik tilläggsersättning kan icke på samma sätt som löpande tillägg avpassas efter skadans svårighetsgrad och verkningar. Liksom de sakkunniga och riksförsäkringsanstalten finner jag det alltså motiverat, att de nu ifrågakvarande provisoriska ersättningsförbättringarna förbehållas dem som ådragit sig en någorlunda betydande och alltjämt bestående nedsättning av arbetsförmågan. De i det föregående förordade uppflyttningarna av vissa värnpliktiga till

högre ersättningsklass torde däremot, såsom de sakkunniga föreslagit, böra äga rum oberoende av invaliditetsgraden.

I enlighet med vad socialvårdskommittén föreslagit böra de av kommittén föreslagna bestämmelserna om provisoriska tillägg icke tillämpas, då ersättningstillägg utgå enligt bestämmelserna om beredskapsskadade.

Till vissa frågor rörande familjebidrag m. m. återkommer jag i det följande.

Med beaktande av vad i det föregående anförts ha inom försvarsdepartementet på grundval av socialvårdskommitténs och de sakkunnigas förslag utarbetats förslag till *dels* förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, *dels* förordning angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, *dels ock* förordning angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

Bestämmelserna om tillämpning jämväl å äldre ersättningsfall av de nyare bestämmelserna rörande begravningshjälp ha ansetts böra intagas i en särskild förordning angående höjning i vissa fall av begravningshjälp jämlikt förordningarna den 18 juni 1909 och den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, vartill förslag även upprättats. Förslag har vidare utarbetats till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

I efterföljande avsnitt komma att lämnas närmare motiveringar till förslagen.

Det kan icke förnekas, att de bestämmelser, som vid bifall till vad här föreslagits komma att gälla på förevarande område, bli både invecklade och ur författningsteknisk synpunkt mindre tillfredsställande. Ett flertal föreskrifter — förutom militärsättningsförordningen bland annat författningarna om dyrtidstillägg, om familjebidrag, om förbättring av ersättningarna enligt 1909 års militärsättningsförordning och om förbättring av ersättningarna för beredskapsskadade ävensom bestämmelserna om arbetsvård — komma att delvis gripa in i varandra, varigenom systemet blir svåröverskådligt. Med hänsyn till angelägenheten av att förslag om ersättningsförbättringar föreläggas årets riksdag har det emellertid icke varit möjligt att redan nu ernå en ur systematisk synpunkt mera tillfredsställande reglering av hithörande frågor. De nya författningsbestämmelser, varom förslag här framläggas, avses skola erhålla allenast provisorisk giltighet i avvaktan på den definitiva reglering av frågorna, som bör kunna ernås, sedan socialvårdskommittén slutfört sitt arbete.»

I propositionen ha före specialmotiveringen till de framlagda författningsförslagen behandlats vissa särskilda av de sakkunniga berörda frågor, näm-

ligen de av dem föreslagna bestämmelsernas tillämpningsområde, ersättnings-tilläggens inverkan på familjebidragen, frågor angående större hänsynstagande till omständigheterna i enskilda fall samt angående utvidgning av ersättnings-rätten. Utskottet får härutinnan ävensom i fråga om specialmotiveringen hän- visa till s. 43—70 i propositionen.

Utskottet.

Det genom propositionen framlagda förslaget till *förordning om ändring av militärsättningsförordningen* upptager i 7 a § bestämmelser om provisoriskt tillägg till sjukpenning eller livränta i anledning av skada som drabbat *värnpliktig*. Vid förlust av arbetsförmågan skall tillägget utgöra, å sjukpenning en krona om dagen och å livränta 30 kronor i månaden. Vid nedsättning av arbetsförmågan skall tillägget utgå med det lägre belopp som svarar mot nedsättningen. Tillägg skall dock icke utgå om ej arbetsförmågan är nedsatt med minst en femtedel. Å livränta till make, barn eller adoptivbarn skall tillägg utgå med proportionsvis samma belopp som tillägg å livränta till den skadade. Dessa bestämmelser om provisoriskt tillägg skola icke äga tillämpning, då ersättning kommer att utgå enligt den föreslagna förordningen om provisorisk ersättning åt beredskapsskadade. Bestämmelserna skola träda i kraft den 1 juli 1946 och äga tillämpning beträffande ersättning som utgår för tid efter ikraftträdandet.

Beträffande ersättningar till *annan i militärsättningsförordningen avsedd personal än värnpliktiga* är att märka, att Kungl. Maj:t i propositionen nr 251 föreslagit sådan ändring av 9 § olycksfallsförsäkringslagen, att maximigränsen för den årliga arbetsförtjänst, som skall ligga till grund för beräkning av sjukpenning eller livränta enligt lagen, höjes från 3 900 kronor till 4 800 kronor. Härigenom har utrymme erhållits för fyra nya sjukpenningklasser. På grund härav föreslås i propositionen nr 251, att den i 6 § olycksfallsförsäkringslagen intagna tabellen över sjukpenningbeloppen undergår jämkning.

Då enligt 8 § andra stycket militärsättningsförordningen arbetsinkomsten för annan personal än värnpliktiga skall beräknas efter de grunder, som stadgas i 9 § olycksfallsförsäkringslagen, kommer utan att ändring av militärsättningsförordningen vidtages den föreslagna höjningen av arbetsförtjänstens maximum enligt olycksfallsförsäkringslagen att bli tillämplig även för nämnda personal. Beträffande sjukpenningen stadgas i 6 § militärsättningsförordningen, att sjukpenningens belopp skall bestämmas enligt en i paragrafen intagen tabell. Denna tabell överensstämmer naturligt nog helt med tabellen i 6 § olycksfallsförsäkringslagen. Uppenbarligen bör förhöjningen av maximum för arbetsinkomsten medföra, att jämväl tabellen i 6 § militärsättningsförordningen utökas med fyra nya ersättningsklasser och sålunda bringas i överensstämmelse med tabellen i 6 § olycksfallsförsäkringslagen. Förslag till sådan ändring av 6 § förordningen har nu framlagts genom propositionen nr 250.

Den i militärsättningsförordningen avsedda personal, som icke är att hänföra till de värnpliktiga, kommer sålunda genom ändringarna i 9 § olycksfallsförsäkringslagen och 6 § militärsättningsförordningen att erhålla en förbättrad ställning i ersättningshänseende. Därjämte föreslås för det fast anställda manskapets del sådan ändring av 8 § i förordningen, att för sagda personal den årliga arbetsförtjänsten i regel icke får beräknas till lägre belopp än 3 000 kronor.

De föreslagna ändringarna i 9 § olycksfallsförsäkringslagen samt 6 och 8 §§ militärsättningsförordningen föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1946 och äga tillämpning å olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats efter sagda dag.

I den i anledning av propositionen nr 250 väckta *motionen II: 529* har yrkats, att vissa ändringar måtte vidtagas i den i 6 § förslaget till ändring i militärsättningsförordningen intagna tabellen. Sjukpenningklasserna skola enligt motionärernas förslag vara fjorton till antalet. Minimum av hel sjukpenning skall vara 4 kronor, som skall utgå om årliga arbetsinkomsten icke uppgår till 1 485 kronor. Sjukpenningens högsta belopp skall utgöra 10 kronor 50 öre, som skall utgå, när årsinkomsten uppgår till 4 725 kronor eller därutöver. Vidare yrkas i motionen, att de föreslagna ändringarna i 6 och 8 §§ militärsättningsförordningen skola tillämpas, även om olycksfallet inträffat eller sjukdomen yppats före ändringarnas ikraftträdande.

I fråga om skälen för sina yrkanden hänvisa motionärerna till en av dem i anledning av förenämnda proposition med förslag till ändring i olycksfallsförsäkringslagen väckt motion, II: 523. Sistnämnda motion innehåller yrkanden bland annat om ändring av den i 6 § lagförslaget intagna sjukpenningstabellen och av övergångsbestämmelserna. Tabellen föreslås skola erhålla den lydelse som i motionen II: 529 föreslagits beträffande 6 § militärsättningsförordningen, och de i motionen II: 523 föreslagna övergångsbestämmelserna ha i princip motsvarande innehåll som de i motionen II: 529 påyrkade.

Såsom också motionärerna synas förutsätta torde ett bifall till motionen II: 529 vara beroende på om det i motionen II: 523 framlagda förslaget antages. Några särskilda skäl synas icke kunna åberopas för att de bestämmelser i förslaget till ändring av militärsättningsförordningen, varom här är fråga, utformas efter andra grunder än motsvarande bestämmelser i förslaget till ändring av olycksfallsförsäkringslagen. Sammansatt stats- och andra lagutskott har emellertid i sitt denna dag avgivna utlåtande, nr 3, med avstyrkande av motionen II: 523 tillstyrkt sistnämnda förslag oförändrat. Med hänsyn till vad nu anförts torde jämväl motionen II: 529 böra avstyrkas.

Utskottet är emellertid i princip ense med motionärerna om att man bör eftersträva en sådan ordning att den som råkar ut för olycksfall erhåller full ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Detta kan dock enligt utskottets mening ske endast i samband med en sådan genomgripande revision av lagstiftningen på förevarande område, som departementschefen förebådat.

De bestämmelser för vilka nu redogjorts skola, såsom framgår av det ovan anförda, icke tillämpas om ersättningsställag utgår enligt den föreslagna för-

ordningen om provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m. Denna förordning ger bestämmelser om ersättningstillägg åt envar som enligt vissa angivna författningar äger rätt till ersättning i anledning av skada som någon ådragit sig under värnpliktstjänstgöring, hemvärnstjänstgöring eller annan militärtjänstgöring under tiden från och med den 3 september 1939 till och med den 30 juni 1945 eller under tjänstgöring därefter jämlikt lagen den 15 juni 1945 om inkallelse av värnpliktiga för avveckling av förstärkt försvarsberedskap m. m. Nämda författningar äro olycksfallsförsäkringslagen, militärsättningsförordningen, yrkessjukdomslagen och förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

Genom de i den föreslagna provisoriska förordningen meddelade ersättningsbestämmelserna komma de som skadats i samband med den förstärkta försvarsberedskapen att i ersättningshänseende erhålla en förmånligare ställning än de som skadats under annan militärtjänstgöring. Såsom andra lagutskottet anförde i sitt utlåtande nr 75 vid föregående års riksdag kan det naturligtvis vara föremål för tvekan, om en sådan särställning bör tillkomma de beredskapsskadade. Vad särskilt angår de beredskapsinkallade värnpliktiga kan det emellertid icke förnekas, att de, såsom föredragande departementschefen framhållit, i högre grad än medborgarna i allmänhet fått bära bördorna av den förstärkta försvarsberedskapen. Därest förhöjda ersättningar anses bära utgå till de beredskapsskadade värnpliktiga, torde emellertid som också i propositionen föreslagits i princip jämväl annan personal som skadats under tjänstgöring vid krigsmakten i samband med den förstärkta beredskapen bära komma i åtnjutande av motsvarande förmåner.

Med det ovan sagda har utskottet icke tagit ståndpunkt till frågan, i vad mån vid en mera slutgiltig revision av bestämmelserna angående ersättning i anledning av skada under militärtjänstgöring skillnad bör göras mellan beredskapsskadade och övriga som skadats under militärtjänstgöring.

De i förordningen föreslagna ersättningsförbättringarna innebära dels att ersättningar i anledning av skada som drabbat värnpliktig skola i flertalet fall beräknas efter en högre arbetsinkomst än som lagts till grund vid beräkningen av ersättningen enligt militärsättningsförordningen, dels ock att såväl värnpliktiga som andra i förslaget avsedda personalkategorier erhålla vissa ersättningstillägg efter enhetliga grunder. Dessa tillägg skola bortsett från tillägg till livräntor till efterlevande dyrortsgraderas med tillämpning av folkpensioneringslagens nuvarande ortsgruppsindelning.

Utskottet har intet att erinra mot de sålunda angivna principerna för de föreslagna ersättningsförbättringarna eller den närmare utformning bestämmelserna härom erhållit i förslaget.

De genom propositionen framlagda författningsförslagen föranleda i övrigt ingen erinran från utskottets sida.

Utskottet tillstyrker jämväl, att Kungl. Maj:t erhåller det begärda bemyndigandet att medgiva undantag från 23 § militärsättningsförordningen och

besluta om ersättning enligt grunderna i förordningen i vissa fall, då rätt till ersättning enligt förordningen icke föreligger.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte med avslag å motionen II: 529 antaga det genom propositionen nr 250 framlagda förslaget till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

B. att riksdagen måtte antaga de genom propositionen nr 250 framlagda förslagen till

1) förordning angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

2) förordning angående höjning i vissa fall av begravningshjälp jämlikt förordningarna den 18 juni 1909 (nr 89) och den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

3) förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring;

4) förordning angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.; samt

5) förordning om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada; ävensom

C. att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva undantag från vad som finnes stadgat i 23 § förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt att besluta om ersättning enligt grunderna i sagda förordning, att för tiden från och med den 1 juli 1946 utgå i anledning av kroppsskada, som någon ådragit sig under tid mellan den 2 september 1939 och den 1 juli 1944 vid permission eller annan ledighet från militärtjänstgöring, ävensom i anledning av sjukdom, där denna enligt numera tillämpade bedömningsprinciper kan anses vara ådragen under militärtjänstgöring efter den 2 september 1939 eller där grundad anledning eljest finnes för antagande att orsakssamband med sådan tjänstgöring kan föreligga.

Stockholm den 12 juni 1946.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Holmbäck, Linder**, *Nils Elowsson, Hallagård, Uhlén, Hagman** och *Carl Eric Ericsson*;

från andra kammaren: herrar *Hellbacken, Ryberg, Holm*, fru *Johansson*, herrar *Larsson* i Östersund, *Andersson* i Gisselås, *Holmberg* och *Jacobsson* i Igelsbo.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
